

వుంటాడు. చదువులోనూ ఫస్ట్. ఈ వూరి పిల్లలంతా ఒక గ్రూపుగా కాలేజీకి వెళ్లి వస్తూవుండటంలో ఆడపిల్లలమే అనే భయం లేకపోయింది యమునకీ, వసంతకీ. ఊరు మొత్తానికి యీ యిద్దరమ్మాయిలే కాలేజీ చదువుకి వెళ్ళారని అందరూ గౌరవంగా చూసేవాళ్ళు. యమున అంటే చాలా మందికి మరీ యిష్టం. ఎప్పుడూ నవ్వుతూ నవ్విస్తూ, ఆడుతూ పాడుతూ తిరుగుతుంది. ఈ అమ్మాయి అంటే ఆ వూరి కోవెల పూజారిగారి దగ్గర నుంచి, రౌడీ గంగులు వరకూ గౌరవమే. గంగులు తాగుబోతే అయినా మంచి వాళ్ళకి మంచివాడు, చెడ్డవాళ్ళకి చెడ్డవాడు. గంగులు చిన్నప్పుడు రాజమ్మగారి ఇంట్లో పాలేరుగా చాలాయేళ్ళు పనిచేశాడు. నెమ్మదీ మంచితనం వీటికి మించి ఆత్మాభిమానం కలవాడు. రాజమ్మ గారి ఆర్థిక స్థితి సరిగాలేక గంగులు పెద్దవాడైనాడని మాన్పించి మరొకర్ని పెట్టుకుంది. గంగులు ప్రెసిడెంటుగారి ఇంట్లో నౌకరీకి కుదిరినా ప్రతి రోజూ వచ్చి రాజమ్మనీ, యముననీ చూచి వెళ్ళటం అలవాటైపోయింది.

“తల్లెమ్మా, సతువుతూండావా” అని ఆత్మీయంగా పల్కరించి రెండు జామీ కాయలో, ఈతపళ్ళో తాటిముంజలో యిచ్చి వెళ్ళిపోయే వాడు. తల్లిదండ్రులు లేని యమున అంటే వాడికెందుకో చాలా యిష్టం.

“తల్లెమ్మా నువ్వు బాగా సదివి పెద్ద వుద్యోగం సేస్తావా! లేకుంటే జమీందారు బాబులాంటి కుర్రోడిని పెళ్ళాడతావా!” అని అడిగేవాడు. రాజమ్మ కూడా గంగులుని అప్పుడప్పుడూ పిల్చి వూరగాయలూ అవీ పెట్టి చిన్నచిన్న పనులు చేయించుకుంటూ వుంటుంది.

రోజులన్నీ ఒకే మాదిరిగా జరగవు కదూ!

ప్రెసిడెంటుగారి ఇంట్లో వాళ్ళ అమ్మాయి పెళ్ళి ఆర్భాటంగా జరిగింది. అందరు బంధువులు వెళ్ళిపోయారు. కానీ వాళ్ళ వెండికంచం పోవటంలో ఆ దొంగతనం గంగులుమీద పడింది.

రెక్కల కష్టంతో, న్యాయంగా, నీతిగా బ్రతుకుతూ గంజినీళ్ళే తాగే గంగులు నిర్దోషి అని ఆ వూళ్ళో అందరికీ తెల్పు. కానీ ధన మదంతో కళ్ళు పొరలు కమ్మిన ప్రెసిడెంటు గారి పెద్ద అబ్బాయి గంగులుని నడివీధిలో నిలబెట్టి ‘హంటర్’ పెట్టి బాదేస్తూంటే వూరు వూరంతా నిలబడి చూస్తూ వుండిపోయింది. ఇది అన్యాయం అన్న మాట ఒక్కరి నోటి వెంట రాలేదు. కానీ తొమ్మిదో తరగతి చదివే యమున గుమ్మంలో

నించి వస్తూ యిది చూసి విషయం తెల్పుకుని ఆవేశంతో వూగిపోయింది. అంతే ముందుకెళ్ళింది. పాతికేళ్ళ పరమేశ్వర్ చేతిలోని 'హంటర్' వూడలాక్కుని "ఆగు. గంగులు దొంగ అని నిరూపిస్తావా? నిరూపించకుండా యిలా కొట్టే అధికారం నీకెవరిచ్చారు?" బిగ్గరగా అరిచింది. అంత చిన్న పిల్ల యమునలో అంత ధైర్యం వుందనిగానీ అలా వచ్చి అతన్ని నిలదీసి అడుగుతుందనిగానీ అనుకోనివాళ్ళంతా నోరు తెరుచుకుని చూస్తూ వుండిపోయారు.

ప్రెసిడెంటుగారి చిన్న కొడుక్కి యీ వార్త అంది పరుగున వచ్చారు. యమున పరమేశ్వర్ ని దబాయిస్తోంది. పరమేశ్వర్ చదువుకున్న మూర్ఖుడు. సుందరం అన్నగార్ని ఇంట్లోకి తోసి యమునని శాంతపర్చి పంపేశాడు. గంగులికి తగిలిన దెబ్బలకంటే దొంగ అన్నమాటకి అవమానం, అభిమానం యెక్కువైపోయింది. నడివీధిలో అందరి ముందు తనకి కల్గిన పరాభవం అతనిలో అగ్ని రగులుస్తోంది. దీనికి ప్రతీకారం తీర్చుకోవాలి అన్న తహతహ కూడా అతగాడిలో వృద్ధి పొందింది.

ఆ కంచం తీసింది వాళ్ళ చుట్టాల కుర్రాడే అనీ. దాన్ని అతను అమ్ముతూ పట్టుబడ్డాడనీ ఆ వూళ్లో అందరికీ తెల్సిపోయింది. గంగులికి అణువణువూ దహించేస్తూంది. రెండు నెలల తర్వాత పరమేశ్వర్ ఒక్కడూ దొరికాడు. అంతే చావబాదేసి ఇంటికి వచ్చేశాడు గంగులు. కానీ కల్గిన కామందులు వూరుకుంటారా! లేని దొంగతనాలు అంటగట్టి గంగులిని జైలుకి పంపారు. ఆరు నెలలు శిక్ష అనుభవించి వచ్చిన గంగులు నిజంగానే దుర్మార్గుడిలా మారిపోయాడా అని భయపడిపోయారు యమునా, రాజమ్మలు. దొంగకి కూలిపని కూడా యెవరిస్తారు? పని దొరక్క పస్తులున్న గంగులు వూళ్లో వాళ్ళని బెదిరించీ, దౌర్జన్యం చేసి బ్రతకటం మొదలు పెట్టాడు. ఇది నచ్చని యమున గంగులుతో మాట్లాడం మానేసింది. అయినా వాడు రావటం మానలేదు.

"తల్లెమ్మా! నేనేం పాపం చేశానూ.... బుల్లీ, పలకవా!" ప్రాధేయపడ్డాడు. ఇది వరలో నీరకావి పంచా తలకి ఓ తువ్వాలూ, యేదో చిరుగుల చొక్కాతో వుండే గంగులు జైలు నుంచి వచ్చిన తర్వాత పెద్ద గళ్ళ లుంగీలూ, చారల బనీనూ, నడుముకి వడ్డాణం అంత వెడల్పు బెల్టుతో, చేతిలో పెద్ద దుడ్డుకర్రతో చూసేవాళ్ళకి భయం కల్గేలా వుండేవాడు. ఇతని వాలకం నచ్చని యమున తన ఆయిష్టాన్ని చెప్పేసింది. గంగులు తన లుంగీవైపు, బెల్టువైపు ఒకసారి చూసుకుని మెడలో కట్టిన పెద్ద కర్చీఫ్ విప్పి క్రింద పడేసి పెద్దగా నవ్వేసూ "తల్లెమ్మా! సంపేస్తావి గందమ్మా! ఈ బట్టలు బాగులేవు. నిజమే,

దేవుడూ నువ్వెక్కడున్నావ్?

కానీ లోకంకోసం కొన్ని మనం వేయక తప్పదు. సూడు బుల్లెమ్మా! నేను మంచోడిగా వున్నప్పుడు జేబులో పైస వుండేదా! కానీ యిప్పుడో నోరుతో బతికేత్తూన్నా. అంతే.. సత్యపేమాణంగా.” అన్నాడు.

“నేను నీతో ఇదివరకులా మాట్లాడాలంటే ఒక్క షరతు” అంది యమున.

“చెప్ప బుల్లెమ్మా అచ్చరాలా నడుచుకుంటా” దుడ్డుకర్ర కాలికింద వేసుకుని అతి వినయంగా మాట్లాడే గంగులుని పరీక్షగా చూస్తూ -

“దుర్మార్గు పనులు చెయ్యకూడదు” అంది యమున.

“అమ్మమ్మా నేనుగా యెవరికీ అన్యాయం సేయను. కానీ అనవసరంగా నా జోలికి యెవడన్నా వచ్చాడా రకతం కళ్ళజూసేస్తాను. మాటంటే మాటే ఆ...”

“నువ్వు వెళ్ళకుంటే మరొకరు నీ మీదకి రారు గంగులూ...”

“పిచ్చితల్లివి! యీ లోకం సంగతి నీకేటితెల్పు తల్లి. మంచిగా వున్నాడివి బ్రతకనీయదీ లోకం. ఆ మంచే అడికి ప్రాణం పోటానికి కారణం అవుద్ది. ఇదిగో తల్లెమ్మా నే అన్న ఈ మాట గురుతుంచుకో.... పెద్దయినాక ఓ జమీందారు బాబుని పెళ్ళాడినంక పిల్లాపాపా... ఇల్లా వోకిలీ కలిగినాక నే జెప్పింది ఔనో కాదా అని తెల్పుకుందువుగానీ. అమ్మా తల్లెమ్మా ఓ అఫీసరు మొగుడిని జేసుకుని నన్నూ నీ యెంటెట్టుకెళ్ళు.. నీ ఇంటికాడ యెంచక్కా రకరకాల పూలమొక్కలు పెంచుతా, నీ ఇంటిపనంతా సేస్తా. యేమ్మా సేస్తావుగందా!” గంగులు యిలా చాలాసార్లు అంటూ వుంటాడు. యమున నవ్వేస్తుంది. ఇది ఆ యిద్దరికీ ఆలవాటే. గంగులకి పెళ్ళికాలేదు. ముసలి తల్లి తప్ప మరెవరూ లేరు.

2

యమునా వసంతా కాలేజీకి వెళ్ళి వస్తూనే వున్నారు. పచ్చని చేలగట్ల మీద నుంచి నడుస్తూంటే చల్లటిగాలి వీస్తూంటే అస్తమిస్తూన్న సూర్యభింబం అదో వింత అందాన్ని కల్గిస్తూ వుంటే యమున మనస్సు అదోలా ఆయిపోతూ వుంటుంది. చదువు పూర్తయి ఈ వూరు వదిలి వెళ్ళిపోవాలంటే ఎలా అని అప్పుడప్పుడూ ఆలోచిస్తూ వుంటుంది. అప్పుడే మేనత్త వరులని వెతకటం ప్రారంభించిందని తెల్సి ఆ వచ్చే వరుడు యెలా వుంటాడో అని రకరకాల ఊహలనీ యేర్పరచుకుంటూ అంతలోనే అబ్బు... యిప్పటినుంచీ యీ ఆలోచనెందుకు అనుకుని చదువుమీదకి మనస్సుని తిప్పుకునే యమున యుక్తవయస్కురాలై పరికిణీలు వల్లెవాటులేకాక అందమైన చీరెలు కట్టటం కూడా నేర్చుకుంది. అసలే అందమైన యమున యిప్పుడు మరి అందంగా కన్పిస్తూ వుంది.

దేవుడూ నువ్వెక్కడున్నావ్?

కాలేజీలో సుందరం ఓ అమ్మాయి 'ఉమ'కి 'లౌ' లెటర్ రాశాడని ఆ వుత్తరం లెక్కరర్కి అందించింది ఉమ. లెక్కరర్ సుందరాన్ని క్లాసునించి పంపేశాడు. ఈ విషయం చిలికి చిలికి గాలివాన అయిపోయింది. సుందరం ఆ లెక్కరర్ క్లాసునే బహిష్కరించాలని స్టూడెంట్స్ ని కూడగట్టుకున్నాడు. యమునా వసంతా క్లాసులకి వెడుతూంటే పిల్చి చెప్పాడు 'వెళ్ళవద్దు' అని. యమున కారణం అంతా తెల్సుకున్నది కనుక సుందర్ తో "నీది తప్పు. ఆ తప్పు ఒప్పుకుని క్షమాపణ చెప్పేయి" అంది నిర్మోహమాటంగా, సుందరానికి ఒళ్లు మండిపోయింది. యమునకి హైస్కూలు చదువునించీ తను సపోర్టుచేస్తూ మంచి స్నేహితుడిలా వున్నా యిప్పుడిలా ఆ అమ్మాయి తన తప్పే యెత్తిచూపటం నచ్చలేదు. కోపంగా అన్నాడు "యమునా తప్పుఒప్పుల విషయం వదిలెయ్యి. ఆ లెక్కరర్ అంతు చూస్తాం. నువ్వు క్లాసుకి వెళ్ళవద్దు" అన్నాడు. "ఉహూ వెళ్ళితీరుతాను" వసంతని లాక్కుని వెళ్ళిపోయింది యమున.

సుందరం ఆగ్రహంతో ఊగిపోయాడు. స్నేహితులు అతన్ని రెచ్చగొట్టారు.

కాలేజీ నుంచి ఇంటికి వస్తూ వాగ్వివాదానికి దిగాడు సుందరం యమునతో, "ఆ లెక్కరర్ ని డిస్ మిస్ చేయించి తీరుతాను. మర్యాదగా చెప్తున్నాను. రేపు క్లాసుకి వెళ్ళవద్దు."

"నాకు మంచిది అన్నది అక్షరాలా చేసి తీరుతాను. నువ్వే ఒకసారి సరిగా ఆలోచించుకో. చేసిన తప్పు దిద్దుకో" దృఢంగా అంది యమున.

"ఏమిటి?" పళ్ళు బిగపట్టి అడిగాడు.

"నాకు పదిసార్లు చెప్పటం అలవాటు లేదు."

"ఎలా వస్తావో చూస్తాను! గుర్తుంచుకో నువ్వు అబ్బాయివి కాదు! జాగ్రత్త" గుప్పెళ్లు బిగపట్టి ఆవేశంతో ఊగిపోతూ ఆ దారిని మరో నలుగురు రైతులు నడిచి దగ్గరకి వస్తూవుండటంతో చరచరా స్నేహితులతో ముందుకు వెళ్ళిపోయాడు. వసంత అప్పటికే భయంతో బిగుసుకుపోయింది. "రేపు తప్పక వస్తావు కదూ!" అన్న యమునతో "చూస్తాను" అని మళ్ళీ "పోనీ మానేద్దాం యమునా" అంది.

"చీ చీ యింత పిరికితనమా" యమున కోపంగా అంది.

వసంత "వస్తానులే" అని వెళ్ళిపోయింది.

ఇంటికి వచ్చిన యమున మనస్సు మనస్సులో లేదు. సుందరం మంచివాడే. చాలా రోజులుగా స్నేహితుల్లా వున్నారు. ఇదీ నిజమే. కాని యిప్పుడు తను తప్పుచేసి పైగా నన్నూ అతని పనిని సమర్థించమంటే యెలా!

దేవుడూ నువ్వెక్కడున్నావ్?

పాపం వసంతకి యిప్పటికే పెళ్ళి సెటిల్ అయిందట. సుందరానికి యెంత చెప్పినా వినే స్థితిలో లేడు. అతని కొత్త స్నేహితులందరు వట్టి వెధవలు. వాళ్లతో తిరిగి ఇతనూ చెడిపోతున్నాడని బాధపడిపోయింది యమున. ఏంచేయాలి అని తీవ్రంగా ఆలోచిస్తూ పరధ్యాసగా వున్న మేనకోడలిని చూసి “ఏమైందీ యమునా” అని మరీమరీ అడిగింది రాజమ్మ.

“ఏం లేదు అత్తా ఆకలిగా వుంది ఏదైనా పెట్టు” అంటూ వుంటే గంగులు “తల్లెమ్మా కాలేజీ కాడనుంచొచ్చాశావా!” అంటూ వచ్చాడు. “అమ్మో తల్లెమ్మా ఇదిగో గోరింటాకో అంటావుగందా. అట్టా తాళ్ళతోపుకాడికి ఎళ్లా. అక్కడ కన్పించింది. అట్టుకొచ్చా. సాలునామ్మా.... చేతులకీ కాళ్లకీ సుబ్బరంగా పెట్టుకోమ్మా” అని రాజమ్మ పెట్టిన తప్పాలా చెక్కలు రెండు తిని నీళ్లుతాగి వెళ్లిపోయాడు. రాత్రి అన్నం సరిగా తినలేదు. నిద్ర కూడా రాలేదు యమునకి.

3

కాలేజీకి బయలుదేరి వసంతకోసం ఎదురుచూస్తున్న యమునకి వసంత తమ్ముడు ఓ చీటీ చేతిలో పెట్టి వెళ్లిపోయాడు.

“యమునా!

కాలేజీలో జరిగిన గోల అప్పుడే మావాళ్లకి తెల్సింది. ‘వెళ్ళొద్దు’ అన్నారు. నువ్వు మానేయటమే మంచిదని నా సలహా. ఆలోచించు.” - వసంత.

యమున క్షణం ఆలోచించింది. చీటీ చించిపారేసి బయలుదేరింది.

“వసంత రాలేదేమే యమునా” అంటూన్నా మేనత్తకి “తలనొప్పి వచ్చిందిట” అనేసి వెళ్ళిపోయింది.

కాలేజీ గేటు లోపల చెట్లకింద కూర్చుని కబుర్లు దంచుతూన్న సుందరం, యమున శ్రీహరి మాష్టారి క్లాసుకి వెళ్లటం చూడలేదు. కానీ స్నేహితులు చూపించారు. ఆవేశంతో లేచాడు గానీ అప్పటికే యమున లోపలికి వెళ్ళిపోయింది.

సుందరం కళ్లు నిప్పులు కక్కాయి. స్నేహితులు అగ్నిలో ఆజ్యం పోస్తున్నారు. క్లాసుకి వెళ్ళిందే కానీ యమునకి మనస్సు మనస్సులో లేదు. ఉమ స్నేహితురాలు ఓ అమ్మాయి కన్పించి ప్రత్యేకంగా వచ్చి చెప్పింది.

ఉమ శ్రీహరిగారి దగ్గర ప్రైవేటు కూడా చెప్పించుకుంటూ వుంది. సుందరం తనని అవమానపర్చింది అన్న కోపంతో వాళ్ళ ఇంటి గోడలనిండా యీ మాష్టారి పేరూ ఉమ పేరూ కల్పి పిచ్చిగా రాశారుట. అది తండ్రికి తెల్సి ఉమని తిట్టటంతో ఆ పిల్ల అభిమానపడి తెల్లవారుఝామున వంటిమీద కిర్పనాయిలు పోసుకుని నిప్పు అంటిం

దేవుడూ నువ్వెక్కడున్నావ్?

చుకున్నదట. వెంటనే చూసి ఆర్పి హాస్పిటల్లో చేర్చినా, డాక్టరు పెదవి విరచి “ప్రయత్నిస్తాం బ్రతికించటానికి” అన్నారుట. గడగడా చెప్పి వెళ్ళిపోయింది. శ్రీహరి మాష్టారు క్లాసుకి రాలేదు. ఆయనకి పెళ్ళయి భార్యా పిల్లలు ముగ్గురూ వున్నారు. మంచివాడు అని అందరికీ తెల్పు.

యమున స్థాణువే అయింది. ఉమ జీవితం యిలా అయిందా! భగవాన్. నిర్దోషులకి యిలాంటి శిక్ష యెందుకు వేస్తూంటావ్! బాధపడిపోయింది. ఇంక క్లాసులు లేకపోవటంతో ఇంటిదారిపట్టింది. దీనికంతకీ సుందరం అతని స్నేహితులూ కారణం కదూ! అన్న కోపంతో వాళ్ళకోసం చుట్టూ వెతికింది. కానీ వాళ్ళ జాడలేదు. వెధవలు అనుకుంది కచ్చగా.

కొత్తగా ఇంటర్లో చేరిన పోస్టుమాస్టరుగారి అబ్బాయి శ్యాంసుందర్ “యమునక్కా నేనూ వస్తా నీతో” అంటూ వెంట వస్తూంటే అతనితో కబుర్లు చెప్తాండే కానీ యమునకి మనస్సు మనస్సులో లేదు. ఊరు దాటి పంటచేలకి దగ్గరౌతుండగా గుబురుగా వున్న చెట్లచాటునుంచి సుందరం మరో ముగ్గురు స్నేహితులూ యమునని చుట్టుముట్టారు. యమున నిర్భాతంపోయి చూస్తూ నిలబడిపోయింది.

“నామాట కాదన్న నిన్ను ఇప్పుడు నేనేం చేసినా నీకు దిక్కెవ్వరు యమునా?” అన్నాడు పెద్దగా నవ్వేసి.

యమున అందరి ముఖాల్లోకి చూసింది. వాళ్ళు ముఖాలు ప్రతిరోజూలాకాక వెర్రి ఆవేశంలో ఊగిపోయే రాక్షసుల్లా మనుషుల రక్తం తాగే పిశాచాల్లా కనిపించారు. అయినా నిర్భయంగా నిలబడి “మీరేం చేస్తారు నన్ను?” అంది మండిపడుతూ.

“ఏం చేస్తామా!” అంటూ ఓ కుర్రాడు ముందుకొచ్చి యమున చెయ్యి పట్టుకున్నాడు. శ్యాంకి కోపంవచ్చేసి “ఏయ్! ముందు యమునక్క చెయ్యి వదులు” అంటూ వెనక్కి వచ్చి ఒక్కటేశాడు ఆ కుర్రాడిని. వాడు “అబ్బా” అని యమున చెయ్యి వదిలి శ్యాం మీద కలియబడ్డాడు. “యమునకి, నిక్కర్లు తొడుక్కోటం కూడా రాని నువ్వు బాడీగార్డువా వెధవా, మా మీదకే వస్తావా” అని మరో రెండు పుచ్చుకున్నాడు. యమున స్థాణువే అయింది క్షణం. ఎన్నో సంవత్సరాలుగా యీదారిన వీళ్లతో నిర్భయంగా నడిచివచ్చే తనని ఇవాళ వీళ్ళు యిలా ఆటకాయించి అసభ్యంగా చెయ్యి పట్టుకుంటారని కలలోకూడా అనుకోక అలాగే నిల్చిపోయి అంతలోనే కర్తవ్యం స్ఫురణకి తెచ్చుకుంది. పాపం చిన్నవాడయిన శ్యాంని వీళ్ళు రాక్షసుల్లా బాదేస్తూన్నారు

అని. తనని అవమానం నుంచి అడ్డుకోబోయిన శ్యాంని బంతిని తన్నినట్లు తంతు విన్నోదిస్తూంటే యమున ఆవేశంతో ఊగిపోయింది.

“ఏయ్! శ్యాంని వదుల్తారా లేదా! లేకుంటే మీ ప్రాణం తీస్తాను” చుట్టూ చూసింది యే కర్రముక్క కానీ కన్పించదా అని. ఏదీ కన్పించలేదు కానీ సుందరం యమునని పట్టుకుని పమిట గట్టిగా లాగబోయాడు. చిరిగిపోతున్న పమిటని ఓ చేత్తో గట్టిగా పట్టుకునే గిర్రున తిరిగి క్రిందపడివున్న యీతచువ్వని అందుకుంది అతికష్టంతో. చెయ్యి పట్టుకుని దగ్గరగా లాక్కోబోయే సుందరాన్ని యీత చువ్వతో ఛెక్ ఛెక్ మని నాలుగు వాయిచింది. అదిశక్తిలా సుందరానికి అడ్డం వచ్చినవాళ్ళని ముగ్గురినీ కసితీరేలా బాదేసింది. సుందరం దెబ్బలని తప్పించుకుంటూ యమున చేతిలోని యీతచువ్వని లాక్కోవటానికి విశ్వప్రయత్నం చేస్తూన్నాడు. యమున మీద కోపం శ్యాం మీదకి మళ్ళి అతనిమీద విరుచుకుపడ్డారు. శ్యాం దెబ్బలబాధ భరిస్తూనే వెరిగా కేకలు పెట్టాడు.

“యెవర్రా అదీ! యేంటీ! నేనూ... గంగుల్ని ఇక్కడున్నా వస్తూన్నా నుండండిరా’ అంటూ పరుగునవచ్చే గంగులి గొంతువిన్న యమున మరీ ధైర్యాన్ని కూడదీసుకుని సుందరాన్ని మరో నాలుగు వేస్తూంటే అతని స్నేహితులు.

“అమ్మో సుందరం గంగులొస్తూన్నాడురా. వాడికి చిక్కామా మన్ని ప్రాణాలతో వదలడు. రారా సుందరం” అంటూ అతన్ని లాక్కుని పారిపోయారు.

“తలైమా నువ్వామ్మా నీకేమైందమ్మా! నిన్నెవ్వరేమన్నారమ్మా” ఆతురతగా అడిగాడు గంగులు ‘దుడ్డుకర్రని నేలకేసి కోపంగా కొడుతూ, శ్యాం యేడుస్తూ అంతా చెప్పేశాడు. గంగులు ముఖం కందగడ్డే అయింది.

“నా తలైమ్మా జోలికి రావటానికి యెన్ని గుండెలురా అడికి” రంకె లేశాడు. అందినంత వరకూ చూశాడు. కానీ అప్పటికే వాళ్లు పారిపోయారు. యమున గంగులుని శాంతింపజేస్తూ చిరిగిన పైటని యెలాగో సర్దుకుంటూ అవమానాన్ని మింగేస్తూ గంగులు వెంట ఇంటికి వస్తూ “గంగులూ జరిగింది మర్చిపో. నువ్వు వాళ్ళ జోలికి వెళ్ళద్దు” అంది ఆలోచిస్తూనే.

“టాట్! వాళ్ళని ప్రాణాలతో వదలనుగాక వదలను. తలైమ్మా నాకు అడ్డం సెప్పకు” బ్రతిమలాడాడు గంగులు.

“వద్దు గంగులూ వద్దు. నువ్వు గనక కలగజేసుకుంటే యిది చాలా పెద్దగోల అవుతూంది. వద్దు. నేనే వాళ్ళకి బుద్ధి చెప్తానుగా.” నువ్వు వెళ్ళకు వెళ్ళవా నామీద ఒట్టు.

దేవుడూ నువ్వెక్కడున్నావ్?

“అమ్మా.” గావుకేక పెట్టాడు.

“నా చేతులు నరికినా బాధపడనమ్మా. కానీ నా తల్లెమ్మ జోలికి వచ్చిన యెదవల్ని శాతగానోడిలా యిడిచిపుచ్చమనటం దరమ మేనామ్మా!”

“నా మాటంటే మాటే.” అనేసి ఇల్లు చేరింది యమున. గంగులికి కోపం వచ్చినా మింగి కాస్తేపు కూర్చుని శ్యాంని వాళ్ళింటి దగ్గర దించేసి వెళ్ళిపోయాడు. కానీ వాడి మనస్సు భగ్గున మండుతూనే వుంది. అయినా యమున మాటని కాదనలేక కూర్చుండి పోయాడు.

4

ఈ విషయం వూరంతకీ తెల్పిపోయింది. రాజమ్మ నెత్తినోరూ కొట్టుకుంది “నీ చదువులు మండిపోనూ!” అని. యమున రెండు రోజులు కాలేజీకి వెళ్లలేదు. కానీ వూళ్ళో వసంత ఇంటికి వెళ్లాలన్నాసరే చేతిలో ఈతచువ్వ వదలటంలేదు. ఈతచువ్వ పూగిస్తూ నడిచే యమునని చూసి కొందరు పేర్లు చాలానే పెట్టారు. “రాణీ రుద్రమ్మ నాయకురాలు నాగమ్మ అనీ, ఝాన్సీ లక్ష్మీబాయి అనీ, కాదు, ఆదిశక్తి మహంకాళి అనీ” ఇలా విన్పించి విన్పించకుండా అంటూనే వుండే వాళ్లు.

యమునకి పరీక్షలు దగ్గరపడ్డాయి. రాజమ్మ ‘వద్దే’ అన్నా రెండేళ్ళ చదువు గంగలో కలపటం యెందుకూ అని ధైర్యంగా కాలేజీకి వెళ్ళి పరీక్షలు రాసింది. కానీ యమున వెనక గంగులు దుడ్డుకర్ర భుజాన పెట్టుకుని వుంటూనే వుండేవాడు. ఆ అమ్మాయి పరీక్ష పేపరు రాసేవరకూ యే చెట్టుకిందో వచ్చేపోయే జనాన్ని చూస్తూ కాలం గడిపి ఆపైన యమున వెంటవచ్చే గంగులికి నమ్మినబంటు అనీ, ‘మారుతి’ అనీ పేర్లు స్థిరపడిపోయాయి. వసంత పరీక్షలు రాయకుండానే చదువు ఆపేసింది. సుందరం పరీక్షలు రాయలేదు. మళ్ళీ యమునకి కన్పించలేదు కూడా.

పరీక్షలు కాగానే రాజమ్మ అన్నగారింటి మేనకోడలి పెళ్ళికి వెడుతూ యముననీ తీసుకు వెళ్ళింది. ఆ పెళ్ళికే వచ్చిన వినయ్ దూరపు చుట్టం. అదీకాక యమునకి బావ వరుస అవటంతో అబ్బాయి ఎం.ఎ. పాసైనాడు మంచి వుద్యోగం చేస్తూన్నాడని తెల్పుకుని యమున కోసం చూసింది.

వినయ్ ఆ పెళ్ళిలో యమునని గమనిస్తూనే వున్నాడు.

“కాలేజీ చదువు అప్పుడే ఆపాలా” అని గునిసింది. కానీ యమునని అందంగా, హుందాగా కన్పించే వినయ్‌లోని సంస్కారం ఆకర్షించి ‘సరే’ అని తల వూపేసింది. అంతే ఆ వూళ్లనే పదిహేను రోజులు కాకుండానే పెత్తండ్రి ఇంట్లో యమున పెళ్లి అయిపోయింది. గంగులు యీ పెళ్ళికోసం బస్తీకి వచ్చాడు.

ఉద్యోగం వూరు తీసుకువెళ్ళిపోతాను అన్న వినయ్‌తో రాజమ్మ “అయ్యో, పెళ్ళి అయిన పిల్లని నా స్వంత ఇంట్లో నాలుగు రోజులైనా వుంచుకోనీ బాబూ! ఆ తర్వాత పంపుతాలే” అని యెంతో కష్టంమీద ఆతన్ని ఒప్పించి పల్లెటూరికి తీసుకు వచ్చింది. వసంత పరుగున వచ్చి యమునని కౌగలించుకుని, “ఏమిటే పెళ్ళికి వెళ్ళివస్తా అని పెళ్ళే చేసుకుని వచ్చేశావు.” అంది.

“ఏమిటో అంతా కలలా జరిగిపోయింది” అని రెండు గంటలు కబుర్లు చెప్పింది.

“సుందరం వున్నాడా!” అడిగింది యమున.

‘నిక్షేపంలా ఊళ్ళేనే వున్నాడు వెధవ. వాడి విషయం అడక్కు’ అంది విసుగ్గా.

“పాపం మంచివాడే కానీ...”

“యమునా! నాకు తెలియక అడుగుతా. గంగుల్ని వాళ్ళకు బుద్ధి చెప్పనీయ లేదు ఎందుకు? నువ్వు పొరబాటు చేశావు” అంది కోపంగా.

యమున నవ్వి “మంచిగా మారతాడని ఆశ ‘అంతే’ అని లేచి ‘కోవెలకి పోదాం’. అని బట్టలు మార్చుకుని బయలుదేరింది. ఈతచువ్వ విషయం మర్చిపోలేదు యమున. వసంత నవ్వి “ఇంక ఆ చువ్వ నాకివ్వు” అంది.

“చీచీ! దీని అవుసరం నీకు రాకూడదు.” అనేసి తెల్సినవాళ్లందరినీ చూసి గుడికి వెళ్ళి భక్తితో నమస్కరించి, ‘నీ దయవల్లే నేను సుఖంగా వున్నాను ప్రభూ!’ అనుకుని ప్రసాదం తీసుకుని ఇల్లు చేరిన యమున ఈతచువ్వని మధ్యకి విరిచి అవతల పారేసి ఇంక దీని అవుసరం లేదులే అనుకుని భోజనంచేసి నిశ్చింతగా నిద్ర పోయింది.

5

రాజమ్మ యమునకి కొత్తచీర కట్టబెట్టి సారెసామానుతో బండీ ఎక్కించింది. కన్నీళ్లు ఒత్తుకుంటూ. “యమునా! వారానికో ఉత్తరం రాయి. ఇల్లు చక్కగా దిద్దుకో. వినయ్ బంగారు తండ్రి. నీ అదృష్టం కొద్దీ దొరికాడు. అమ్మా! ఎన్నాళ్లు పెంచినా ఆడపిల్లని అత్తింటికి పంపక తప్పదు” అని ఎన్నెన్నో చెప్పి పక్కంటి బుల్లెబ్బాయిని

దేవుడూ నువ్వెక్కడున్నావ్?

తోడిచ్చి పంపింది. బండి వెంట గంగులు నడుస్తూన్నాడు. బండి సాగిపోతోంది. యమునకి ఈ విషయాలన్నీ ఒక్కోట గుర్తుకొచ్చి కళ్లనీళ్లు ధారగా కారిపోతూన్నాయి. గంగులు తలెత్తిచూస్తూ, “తప్పు తల్లెమ్మా! ఆత్మరింటికి సంతోసంగా యెల్లాలమ్మా!” అన్నాడు, తనకి కళ్లనీళ్లు తిరుగుతూన్నా బలవంతంగా ఆపుకుంటూ, యమునని కబుర్లలోకి దించాడు. ఏదో చెప్తున్నాడు. యమున వింటోంది.

“తల్లెమ్మా! ఆత్మరింటికాడ నే గురుతుంటానా?” హఠాత్తుగా అడిగాడు.

“ఎప్పుడూ నిన్ను మర్చిపోలేదు. కానీ గంగులూ! నువ్వు పెళ్ళి ఎందుకు చేసుకో లేదు?” అంది.

“దొంగని ఎవరన్నా పెళ్ళాడతారా?” వాడి గొంతు జీరపోయింది.

“నువ్వూ దొంగవి! నిన్ను దొంగ అన్నవాడే దొంగ. అసలా దేవడనేవాడుంటే దొంగ యెవరో, దొర యెవరో చెప్తాడు.” ఈ మాటకి గంగులు పకపకా నవ్వాడు.

“ఎంత పిచ్చితల్లివమ్మా! దేవుడున్నాడా? ఉహూ... దేవుడు లేడు. దేవుడే వుంటే నే పెళ్ళాడదాం అని మనువు కుదురుసుకున్న రంగిని సూరిగాడు లేపుకుపోతాడా! లేని దొంగతనం నామీదేసి దాన్ని మోసం సేస్తారా! ఇది అన్నాయం అని ఆ దేవుడు అడ్డుకో వద్దా! ఆబ్బో! అట్లా సెప్పాలంటే శానావుంటాయిగానీ నువ్వెళ్లగానే ఉత్తరం ముక్క రాపించు బాబుతో. లేకుంటే మీ అత్త అన్నం ముట్టదు. నాకూ తోచిసావదు. ఆ పొట్టు ఆపీచుకి కాపలా కాయలేక సత్తాను. అమ్మా! బస్ దగ్గరకొచ్చేశాం. దిగు... ఆ ... జాగ్రత్తమ్మా!”

యమునని దింపి బస్ రాగానే యెక్కించి, కదిలిపోయే బస్ నీ, అందులోనించి చెయ్యి వూపే యముననీ చూస్తూ, ఆ.... ఆ.... అంటూ చేతిలో వుండే దుడ్డుకర్రని జారవిడిచి కన్నీళ్ళని తుడుచుకోకుండానే చెయ్యివూపుతూన్న గంగులు కనుమరుగై పోయాడు.

వినయ్ అన్నట్లుగానే యమునని తీసుకుని ఇల్లు చేరాడు. కొత్త కాపురం. చిన్న ఇల్లా, ప్రాణం ఇచ్చే భర్తా హాయిగా నాలుగు రోజులు దొర్లిపోయాయి. ఈ సంతోషంలోనే మేనత్తకో ఉత్తరం రాస్తూ గంగుల్ని అడిగానని చెప్పి అత్తా అని రాసింది. వసంతకో ఉత్తరం రాసి పోస్టుచేసి, వినయ్ ఆఫీసునించి త్వరగా వచ్చి షికారు వెడదాం అంటే ట్రిమ్ గా డ్రెస్ అయి షికారు వెళ్ళివచ్చింది యమున. తాళం తీస్తూనే పోస్టుమేన్ లోపల వేసిన కవరు తీసి వినయ్ “అరె అప్పుడే నీకు ఉత్తరం యమునా!” అని కవరిచ్చి తను బట్టలు మార్చుకుందుకి వెళ్ళాడు.

బట్టలైనా మార్చుకోకుండానే కవరుపైని అడ్రెస్ చూసి 'అరె వసంత రాసింది' అని కవరు చించింది.

ప్రియమైన యమునా! నీకు రాసే మొదటి ఉత్తరంలోనే ఒక విషాద వార్త రాయక తప్పటంలేదు.

చదవటం ఆపి, యమున భయంగా విషాద వార్త యేమిటి అనుకుని మళ్ళీ గబగబా చదువుకుంది. నీ చేత ఈతచువ్వ దెబ్బలు తిన్న సుందరం ఆ అవమానాన్ని మర్చిపోలేదు. నీ మీద ప్రతీకారం తీర్చుకోవాలని పెద్ద ప్లానే వేశాడుట. కానీ నువ్వు ఒంటరిగా దొరకలేదు. ఆఖరు రోజున నువ్వు వెళ్ళే బండీ ఆటకాయించి అవమానించాలని యెత్తు వేశాడు. గంగులు నీ బండీవెంట రావడంతో నిన్నే చేయలేక తప్పించుకుని భర్త దగ్గరకి వెళ్ళిపోయావనే వుక్రోషంతో అవకాశాన్ని పోగొట్టాడని నీ మీది కోపం కక్షా గంగుల మీదికి తిరిగిందిట.

నిన్ను బస్ యెక్కించి దుడ్డుకర్రని కింద పడేసి నువ్వు వెళ్ళిపోయిన బస్ వైపే చూస్తూ పరధ్యాసగా వున్న గంగుల్ని వెనకపాటుగా వెళ్ళి వెన్నులో పొడిచేశారు. గంగులు యెదురుగా వెళ్ళలేని పిరికివెధవలు వెనకగా వెళ్ళి తమ కక్ష తీర్చేసుకుని పారిపోయారు.

గంగులిని హాస్పిటల్ లో చేర్చించినా ప్రయోజనం లేకపోయింది. మీ ఆత్మయ్య దుఃఖానికి అంతులేదు.

యమున ఇంక ఆ ఉత్తరాన్ని చదవలేక పోయింది. సుందరం మీద కోపం, అసహ్యం ఆ అమ్మాయిని చుట్టుముట్టాయి. బాధగా తల కొట్టుకుంది.

గంగులు ఇలా అవటానికి కారణం నేనేనా! నేనా రోజు వాళ్ళని చావగొడతానంటే 'వద్దు' అని వారించటం వల్లనే కదూ యిప్పుడిలా అయిందీ! బావురుమంది యమున.

వినయ్ ఉత్తరం యెక్కడినించి అని వచ్చి యమున యేపు చూసి 'ఏమయింది' అంటూ ఉత్తరం తీసుకు చదివి "అరెరె.... ఎంత అన్యాయం!" అన్నాడు బాధగా.

"ఇంత ఘోరం జరుగుతూన్నా చూడకుండా, ఆ దుర్మార్గులని ఆపకుండా, గంగులిని రక్షించకుండా దేవుడూ నువ్వెక్కడున్నావ్?" వెక్కి వెక్కి ఏడుస్తూ వుండిపోయిన యమునని ఓదార్చలేకపోయాడు వినయ్.

(జ్యోతి)